

קובץ

האור לחיים

שנה שלישית

מאמרים ושיחות

מרן ראש הישיבה

הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

פרשת תולדות תשפ"א

זמני השבת

ר"ת	צאת השבת	הדלקת נרות	
17:47	17:13	16:23 *	י-ם
17:42	17:10	16:19	ת"א
17:42	17:10	16:19	חיפה
17:46	17:13	16:23	ב"ש

* לנוהגים 40 דק': 16:03

הזמנים עפ"י לוח המאור בהוצאת מוסדות "אור החיים"

להארות או הערות, ניתן לפנות
orhachaim4@gmail.com

דיסקים של שיעורי הרב ניתן להשיג
במשרדי אור החיים - 02-5000455

בס"ד ניתן לשמוע את השיעורים בשידור חי
בימים שלישי וחמישי בין השעות 21:00-22:00
קול הדף - 02-6400000
orhachaim.co.il

המעוניינים לסייע בהדפסת החוברת לשם זיכוי הרבים,
או להקדיש את העלון לרפואה, להצלחה, או לעילוי נשמה וכדו',

יוכלו לפנות באמצעות מייל:

orhachaim4@gmail.com

או בטלפון: **02-5000455** **058-321-3565**

052-7129793

יוצא לאור ע"י "מכון אור החיים"
רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים

תוכן עניינים

פרשת תולדות תשפ"א

חלק מהמאמרים נלקטו מתוך הספר "משכני אחר"ך" - הומש בראשית

- 1 ..... ברצון ה' גם מטאטא מוליד
- פניני אור החיים הקדוש:
- 5 ..... שלא תהא ברכת הדיוט קלה בעיניך
- פרשה למעשה:
- 8 ..... השתלשלות מעשה מכירת הבכורה
- 10 ..... למי מגיעות הברכות
- 13 ..... אין פסיעה ללא השגחה
- 17 ..... ריח גן עדן בכל יהודי
- 21 ..... המבט אל התכלית
- 23 ..... ברכת ה' היא תעשיר

ברצון ה' גם מטאטא מוליד

שאמרו "מאבימלך נתעברה שרה" רשעים גמורים היו, מספרי לשון הרע על אברהם שיצחק אינו בנו. מדוע אם כן, קורא להם רש"י הקדוש רק "ליצני הדור" ולא "רשעי הדור"!

אלא, שחז"ל (בבא קמא צב ע"א) אמרו: "כל המבקש רחמים על חברו והוא צריך לאותו דבר - הוא נענה תחילה". אדם שלו עצמו אין בן, ומתפלל על חברו שיהיה לו בן - יזכה לבן.

בפרשת וירא (בראשית כ, יז) מוצאים אנו שאברהם התפלל על אבימלך לאחר שסגר הקב"ה את רחמם כיון שלקח את שרה: "וַיִּתְפַּלֵּל אַבְרָהָם אֶל הָאֱלֹהִים וַיִּרְפָּא אֱלֹהִים אֶת אַבְיִמֶלֶךְ וְאֶת אִשְׁתּוֹ

וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק (בראשית כה, יט).

פירש רש"י: "אברהם הוליד את יצחק - על ידי שכתב הכתוב 'יצחק בן אברהם', הוּזַקק לומר 'אברהם הוליד

את יצחק', לפי שהיו ליצני הדור אומרים מאבימלך נתעברה שרה, שהרי כמה שנים שהתה עם אברהם ולא נתעברה הימנו. מה עשה הקדוש ברוך הוא, צר קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם, והעידו

הכל: 'אברהם הוליד את יצחק', וזהו שכתב כאן 'יצחק בן אברהם' היה, שהרי עדות יש שאברהם הוליד את יצחק".

המפרשים הקשו: הלא אותם אלו

"העם היהודי מעל

המזלות, עם ישראל

חי זקיים אך זרק על

פי אמונתו כבודא

העולם!"

זוהי ליצנות! וכי שרה בת תשעים שנה יכולה להוליד? הרי שרה איילונית היתה (יבמות סד ע"ב), ולא היתה שייכת אצלה כלל אפשרות להוליד, כמו שאמרו חז"ל (בראשית רבה נג, א): "וְהִפְרַחְתִּי עֵץ זַבְשׁ" (יחזקאל יז, כד) - זו שרה".

ועם כל זאת שרה הולידה, כיון שזה היה רצון הבורא יתברך, וכמו שכבר אמר אחד החכמים: ברצות ה' גם מטאטא יוליד!... אם ה' יתברך חפץ, גם שרה אמנו האיילונית, בגיל תשעים, תלד בן, כיון שהוא הבורא, הוא היוצר והוא השולט על כל הבריאה.

וכיון שכך, ברור שגם אברהם אבינו יוכל להוליד בגיל מאה שנה אם זה רצון ה', והאומרים שמאבימלך נתעברה שרה - אינם אלא ליצנים בעלמא!

ובאמת, במשך השנים שמענו וחוונו מעשים רבים שהרופאים אמרו שאין סיכוי שיולידו ילדים, ובכל זאת נולדו להם ילדים שלא על פי דרך הטבע.

כיון שהבורא יתברך הוא המנחה

וְאִמְהָתֵינוּ וַיִּלְדוּ".

והרי אברהם אבינו גם היה צריך לאותו דבר, ששרה אשתו תלד, ולכן מיד - "וַיִּפְתַּח אֶת רֶחֶמָהּ" (בראשית ל, כב), כי התפלל על האחר תחילה.

נמצא, שהתפילה שהתפלל אברהם אבינו על בית אבימלך שילדו - היא זו שגרמה לשרה שתלד.

מעתה נבין, כי ליצני הדור באומרם "מאבימלך נתעברה שרה", לא היתה כוונתם ששרה התעברה מאבימלך חלילה וחס, אלא שבזכות תפילתו של אברהם על אבימלך נתעברה שרה מאברהם ונולד יצחק.

נמצא שאין בדבר זה רשעות, רק ליצנות!

יש מפרשים בדרך נוספת מדוע נקראו "ליצני הדור":

הרי טענתם היתה שמאבימלך נתעברה שרה ולא מאברהם, שכן לא יתכן שאברהם יוליד בגיל מאה, שלא כדרך הטבע.

נאמר בפסוק (טו, ה): "וַיִּצְאָ אֶתֹּ
הַחוּצָה וַיֹּאמֶר הַפֶּטַח נָא הַשְׁמִימָה וּסְפֹר
הַכּוֹכָבִים אִם תּוּכַל לְסַפֵּר אֹתָם, וַיֹּאמֶר
לֹא פֹה יִהְיֶה זְרַעְךָ".

ופירש רש"י: "אמר לו: צא
מאצטגנינות שלך, שראית במזלות
שאינך עתיד להעמיד בן. אברם אין לו
בן, אבל אברהם יש לו בן. וכן שרי לא
תלד, אבל שרה תלד. אני קורא לכם
שם אחר וישתנה המזל".

אברהם אבינו היה חוזה גדול בכוכבים,
וידוע מזלות בני האדם. ראה אברהם,
שעל פי מזל העולם אין שייך שיזכה
לבנים, ובפרט משרה אשתו, שהיתה
איילונית.

בא הקב"ה ואמר לו: עד כאן שולטת
חכמת האיצטגנינות והאסטרולוגיה,
אך לגביך ולגבי זרעך, עם ישראל, "צא
מאיצטגנינות" - אינכם לפי המזלות
כלל. לא על פי מה שמראים הכוכבים,
המזלות והעתידות, יראה העם
היהודי.

העם היהודי מעל המזלות, עם ישראל
חי וקיים אך ורק על פי אמונתו בבורא
העולם!

אותנו ונוטע את האמונה הזו בליבנו,
להעמיק ולהבין שכל קיומנו הוא
בצורה ניסית ולא על פי דרך הטבע,
וכפי שכותב הרמב"ן בסוף פרשת בא
(שמות יג, טז) וזה לשונו: "ומן הניסים
הגדולים המפורסמים, אדם מודה
בניסים הנסתרים שהם יסוד התורה
כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה
רבנו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו
שכולם ניסים, אין בהם טבע ומנהגו
של עולם, בין ברבים בין ביחיד, אלא
אם יעשה המצוות יצליחנו שכרו, ואם
יעבור עליהם יכריתנו עונשו, הכל
בגזרת עליון".

כל המציאות של הטבע בעולם בנוי
מניסים מוסתרים, "הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחֵר
פְּתִילָנוּ מִשְׁגִּיחַ מִן הַחֲלָנוֹת מִצִּיץ מִן
הַחֲרָפִים" (שיר השירים ב, ט), הטבע כולו
מונהג בנס, וכשאלו הם פני הדברים -
ברור כי לא ייפלא מה' דבר, ולאברהם
ושרה יכול להיוולד בן על אף גילם
המופלג.

ענין זה, שלידת יצחק היתה שלא
כדרך הטבע, רואים כבר לעיל.

הציל הקב"ה את עמו ושמר עליהם בדרך נס.

ולארק זאת. פעמים רבות בהיסטוריה אירע באופן ניסי, שאויבי ישראל בעצמם שמרו עליהם והצילום... כל קיומנו אינו על פי הבנה כלל.

לאורך שנות הגלות הארוכות עם ישראל שורד, וכל אויביו נמוגים כעשן כלה.

את היסוד הזה, אמר הקב"ה לאברהם, לכתוב בספר, לחקוק בליבו ובלב זרעו - צא מהאיצטגנינות! אינכם חיים על פי המזלות והטבע, אתם מעל הטבע, אני מנהיג אתכם באופן שונה ונעלה!

אומנם אברהם ושרה עקרים, ובדרך הטבע אינם יכולים ללדת כעץ יבש, אבל הקב"ה מבטיח ששרה תחבוק בן, וכך יהיה! כי כל החיות והקיום של עמנו היא בצורה ניסית ואמונית, ולא יפלא מה' דבר.

האמונה הזאת מובילה את עמנו במשך כל הדורות עד ימינו אנו, ומשאירה אותנו קיימים על אף "שבכל דור ודור עומדים עלינו לבלותנו".

על פי הטבע, אין היגיון טבעי לקיום עמנו. אומות רבות, חזקות מאיתנו, נכחדו ונעלמו כלא היו, ועם ישראל נרדף ועונה בכל גלויותיו, דומה הוא לכבשה אחת בין שבעים זאבים. הזאבים עומדים לטרוף ופוערים את מלתעותיהם, אך הכבשה החלושה שורדת וקיימת. הכיצד ייתכן כדבר הזה?

צא מאיצטגנינות שלך! אתה אינך כלול בטבע.

עם ישראל מעל המזל, מעל הטבע.

הגם שלעתים היה נראה בדרך הטבע שאין דרך הצלה, והכל אבוד, "וּכְאֲשֶׁר אָבְדְתִי אָבְדְתִי" (אסתר ד, טז) - תמיד

שלא תהא ברכת הדיזט קלה בעיניך

ולאיזו סנגוריה נוקקה?

סמוך לכך נאמר: "ויעֲתֶר יִצְחָק לֵה' לְנִכְחַ אֲשֶׁתוֹ כִּי עָקְרָה הוּא וַיַּעֲתֶר לוֹ ה' וַתֵּהֵר רִבְקָה אֲשֶׁתוֹ" (שם כה, כא).

התורה מקדימה ואומרת, שלא משום פחיתות רבקה ח"ו שמע ה' את תפילת יצחק ולא את תפילתה, אלא משום שהיתה "בת בתואל, מפדן ארם, אחות לבן הארמי".

אנחנו רואים אנשים מתפללים יום ויומיים, ואם לא מתמלאת בקשתם - מתייאשים.

כמה זמן הוצרך יצחק אבינו להתפלל? שנה שלמה? שנתיים או שלוש? עשר שנים?

לא. יצחק אבינו, שהיה עולה תמימה וקודש הקודשים, העתיר בתפילה עשרים שנה!

מדוע הוצרך יצחק להיות "בן נְשִׁים שָׁנָה בְּלֻדַת אֶתָם"?

בְּקִרְתָּו אֶת רִבְקָה בַת בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי מִפְדַן אֲרָם אַחֹת לְבֶן הָאֲרָמִי לוֹ לְאִשָּׁה (בראשית כה, כ).

כותב ה"אור החיים" הקדוש:

"טעם שחזר הכתוב להודיע זה לא להשמיענו בת מי היא אלא ללמד סניגוריא על רבקה, לפי שאומר בסמוך ויעתר לו ה' לו ולא לה, ותבוא הסברא לומר כי טעם הדבר לצד פחיתות רבקה ח"ו כי לא ראויה היא לשמוע אליה אלוקים, לזה הקדים לומר בת בתואל לומר כי זו היא סיבה למה שהעתיר ה' ליצחק כי הוא בן אברהם והיא בת בתואל"

התורה האריכה בסימניה ובתולדותיה של רבקה: "בת בתואל", "מפדן ארם", "אחות לבן הארמי". ויש להבין, לשם מה נחוצים כל הסימנים הללו?

מבאר "אור החיים" הקדוש על הפסוק, שפירוט הסימנים בא ללמד סנגוריה על רבקה.

שנה, ושרה חיכתה עד גיל תשעים שנה, ואילו אני בירכתי את אחותי רבקה, ומיד זכתה להיפקד בילדים!" והאמת היא, שלא זו בלבד שלא הועילה ברכתו של לבן, אלא שעוד גרעה והביאה נזק, וזה לשון המדרש

(בראשית רבה ס, יג):

"מפני מה לא נפקדה רבקה עד שהתפלל עליה יצחק, שלא יהיו אומות העולם אומרים: תפילתנו עשתה פירות, אלא 'ויעתר יצחק לה' לנוכח אשתו'.

"רבי לוי אמר: 'ברכת אובד עלי תבוא' (איוב כט, יג), 'ברכת אובד' זה לבן הארמי, שנאמר (דברים כו, ה): 'ארמי אובד אבי'. 'עלי תבוא' - זו רבקה, 'אחותנו את היי לאלפי רבבה', ועמדו ממנה אלופים מעשו ורבבה מיעקב".

מחמת "ברכתו" של לבן, לא זכו יצחק ורבקה שכל זרעם יהיו צדיקים, אלא נולד להם בן רשע - עשו שהיה דומה ללבן הארמי, וכפי שנאמר בגמרא (בבא בתרא קי ע"א): "רוב בנים דומים לאחי האם".

על הפסוק (שיר השירים ב, ב) "כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים בֵּין רַעֲיִתִי בֵּין הַבָּנוֹת" דרשו רבותינו (שיר השירים רבה ב, א): "זו רבקה, אביה רמאי ואנשי מקומה רמאין, והצדקת הזאת יצאה מביניהם, למה היא דומה, לשושנה בין החוחים".

ועל אף שהיתה כשושנה בין החוחים, עדיין היתה בתו של אדם רשע, ולא היתה לה הזכות ללדת מיד.

עוד התעכבה ישועתה של רבקה מחמת ברכתו של לבן הארמי, שבירכה (בראשית כד, ט): "אַחֲתֵנוּ אֶתְּ הָיִי לְאֶלְפֵי רַבְבָּהּ", וכפי שאמרו חז"ל (יבמות קג ע"א): "כל טובתן של רשעים רעה היא אצל הצדיקים".

הקב"ה עיכבם מלהוליד עד שתישכח ברכתו של לבן. שכן, אילו היתה רבקה אמנו יולדת מיד, היה לבן הרשע הופך ל"בבא לבן"... הוא היה מתהדר בפני כל העולם, שכביכול הועילה ברכתו, והיה אומר: "ראו איזה אדמו"ר אני, שאם אני מברך מיד באה הישועה... הנה, אברהם חיכה עד היותו בן מאה

מהמתברך, יש לברכה תוקף.

הרשב"א ביאר, שכלל זה קבע הקב"ה בעולמו, שעל ידי ברכותיהם ותפילותיהם של בני אדם מתרבה בעולם טובו יתברך.

ויש בעניין זה דברים פנימיים יותר, גבוהים ונסתרים. גם ברכות של רשעים ושל גויים יכולות להתקיים, ובפרט אם יש לרשע איזשהו אינטרס, שאז הוא מרכז את כל ליבו בברכה.

בגמרא (מגילה טו ע"א) מסופר על שני גדולים מופלגים - דוד המלך ודניאל, שבירכום שני גויים - ארונה ודריוש, והתקיימו הברכות.

לבן אומנם בירך את רבקה בפיו, אך ברכתו היתה רק מן השפה ולחוץ, ובליבו קיללה. הוא קיווה שלא יהיו לרבקה ילדים, וכל העושר הגדול של אברהם יעבור אליו... ובגלל "ברכתו" לא זכו להיפקד במשך שנים ארוכות, אך יצחק ורבקה התפללו וזכו לישועה!

יצחק אבינו התפלל שלא תשלוט ברכתו של לבן, ושלא יהיו בניו דומים לאחי האם הרשע. אך תפילתו לא פעלה לגמרי אלא למחצה, וכפי שנאמר "תפילה עושה מחצה" (ילקו"ש ויקרא רמו תקיב), ובזכות תפילתו ניצל יעקב אבינו.

אין לזלזל אף בברכת הדיוט (אדם פשוט), וכך מצינו בגמרא (ברכות ז ע"א):

"תניא, אמר רבי ישמעאל בן אלישע: פעם אחת נכנסתי להקטיר קטורת לפני ולפנים, וראיתי אכתריאל י-ה ה' צב-או-ת שהוא יושב על כסא רם ונשא. ואמר לי: 'ישמעאל בני, ברכני'. אמרתי לו: 'יהי רצון מלפניך, שיכבשו רחמיך את כעסך, ויגולו רחמיך על מדותיך, ותתנהג עם בניך במידת הרחמים ותכנס להם לפנים משורת הדין'. ונענע לי בראשו. וקמשמע לן שלא תהא ברכת הדיוט קלה בעיניך" מכאן אנחנו לומדים, שלא להקל ראש בשום ברכה. ואפילו אם המברך קטן

השתלשלות מעשה מכירת הבכורה

עצמו אלא משל אחרים. יעקב אבינו ניצל את ההזדמנות והלך וקנה עדשים מכספו וטרח בכבודו ובעצמו לבשל ליצחק את סעודת ההבראה אחר פטירת אברהם אביו.

באותו זמן, שוטט עשו בשדה ועבר כמה עבירות חמורות, וב"דעת זקנים מבעלי התוספות" מובא, כי באותו יום הרג עשו את נמרוד, וכך אירע המעשה:

עשו היה רגיל להסתובב בשדות ולצוד צבאים ואיילות. יום אחד מִצָּא נמרוד, אשר היה גיבור ציד, והזהירו כי אין רשות לאף אדם מלבדו לצוד בעולם. כאשר מיאן עשו לציית לאזהרתו של נמרוד, קבעו השניים יום בו ילחמו זה בזה, והחזק מביניהם יהיה היחידי ששורשה לצוד ציד.

עשו, שידע כי נמרוד הוא גיבור חיל, חשש להיאבק עימו והלך להיוועץ

וַיֵּד יַעֲקֹב נָזִיד וַיָּבֵא עֵשָׂו מִן הַשָּׂדֶה וְהוּא עֵיפָ (בראשית כה, כט).

עדשים הם מאכל עגול המוגש בפני האבלים, על מנת לרמוז להם כי "גלגל חוזר בעולם" וכל תינוק שנולד - עתיד להסתלק מן העולם ולהגיע לתחנה הסופית שהיא העולם הבא, וכפי שאמרו חז"ל (בבא בתרא טז ע"ב): "מה עדשה זו אין לה פה, אף אָבֵל אין לו פה. דבר אחר: מה עדשה זו מגולגלת, אף אבלות מגולגלת ומחזרת על באי העולם".

כך גזרה חכמתו יתברך, שהאדם לא יחיה לעולם, כפי שאמר דוד המלך עליו השלום: "מִי גִבֹר יַחְיֶה וְלֹא יִרְאֶה פְּנוֹת" (תהלים פט, מט).

לפיכך, כאשר נפטר אברהם אבינו לבית עולמו, הכין יעקב נזיד עדשים כסעודת הבראה ליצחק אביו. זאת על פי ההלכה שאסור לאבל לאכול את הסעודה הראשונה לאבלותו משל

בדבר עם אחיו יעקב.

אמר לו יעקב, כי כל עוד נמרוד לובש את בגדי החמודות שתפר הקב"ה לאדם הראשון, אף אדם בעולם לא יוכל לנצחו.

'אבל' - אמר יעקב - 'אייעץ לך עצה: כאשר אתה עומד להילחם עם נמרוד, אמור לו כי כל כוחו וגבורתו נובעים מבגדיו המיוחדים, וברגע בו ייפטר מבגדי החמודות, גבורתו בטלה ומבוטלת ואין הוא שווה מאומה. כאשר נמרוד ישמע את הדברים, הוא ימהר לפשוט את בגדי החמודות על מנת להוכיח את כוחו ועוצם ידו, ואז לבש אותם אתה במהירות ועל ידי כן תוכל לנצחו במלחמה!'

עשו שמע לעצת יעקב ועל ידי כן עלה בידו לגנוב את בגדי החמודות של אדם הראשון, להביס את נמרוד במלחמה ולרוצחו נפש.

לאחר שהרג את נמרוד, שב עשו מן השדה כשהוא עייף ויגע, "וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל יַעֲקֹב הֲלֵעִיטְנִי נָא מִן הָאָדָם הָאָדָם הַזֶּה כִּי עָיַף אָנֹכִי" (בראשית כה, ל). יעקב ביקש לקבל תמורת הנזיד את הבכורה, עשו הסכים, ונתן לו יעקב לחם ונזיד עדשים.

לכאורה קשה, הלא עשו הסכים למכור לאחיו את הבכורה תמורת נזיד עדשים בלבד, ומדוע נתן לו יעקב גם לחם שלא נכלל כלל בעסקה?

אלא שיעקב אבינו חשש בפקחותו, שעשו יבקש לחזור בו ממכירת הבכורה בתואנה שהיה רעב ללחם והיה זה בגדר פיקוח נפש ולפיכך המכירה אינה חלה. הואיל וכך, נתן יעקב לעשו לאכול לחם שלא נכלל בעסקה, ורק לאחר שהשביע את רעבונו ויצא מכלל סכנה, קנה ממנו יעקב את הבכורה באופן מוחלט שאינו ניתן לערעור ולחרטה.

למי מגיעות הברכות

כל כך הרבה חיטה? מה יעשה איתה?
מסחר? הלא רצונו לשבת ולעסוק
בתורה, ולא במסחר!

"ותירש" - יין. תוכל לשותות הרבה יין,
עד שתשתכר... זה מה שיעקב אבינו
צריך? הוא כלל לא רוצה אפילו
להתקרב ליין, רצונו ללמוד תורה!

"יעבדוהו עמים וישתחוו לה לאמים
וישתחוו לה בני אמה" (שם כז, כט). יעקב
אבינו היה שיא הענווה, וכי היה רוצה
שישתחוו לו? ודאי היה מעדיף
שיעזבו אותו במנוחה ויתנו לו לשבת
וללמוד, ללא הפרעות.

"היה גביר לאחיה" (שם) - אתה תהיה
השליט, המנהיג! וכי יעקב היה רוצה
להיות השליט, ראש ממשלה? מה לו
ולשלטון?

כל הברכות הללו, אם כן, אינן תואמות
לכאורה ליעקב אבינו, איש תם יושב
אוהלים הרוצה לשבת ולעסוק בתורה
הקדושה יומם ולילה בקדושה
ובטהרה. זה חשקו, להעניק רוחניות

ויהי פי זקן יצחק ותכהין עיניו מראת
ויקרא את עשו בנו הגדל... והביאה לי
ואכלה בעבור תברכה נפשי בטרים
אמות... ורבה אמרה אל יעקב בנה
לאמר... ועתה בני שמע בקלי... והביאת
לאביה ואכל בעבר אשר יברכה לפני
מותו (בראשית כז, א-י).

יצחק אבינו קורא לעשו בנו בכורו
ומבקש ממנו להכין לו ציד כדי שיוכל
לתת לו את הברכות. אבל רבקה
סוברת כי הברכות צריכות להינתן
ליעקב ולא לעשו.

והנה כשמתבוננים מעט בברכותיו של
יצחק, נראה לכאורה כי הן מתאימות
יותר לעשו מאשר ליעקב:

"וינתן לה האלקים מטל השמים
ומשמני הארץ ורב דגון" - יהיו לך
פרות שמנות והרבה דגן, תבואה.
כלום זה מה שחסר ליעקב אבינו,
קודש הקודשים, הרוצה להידבק
בשכינה ולהיות בעל רוח הקודש
בקדושה וטהרה? לשם מה הוא צריך

השלטון וההנהגה, ויעניק ליעקב אחיו את כל הסיוע הנצרך לו בגשמיות, כדי שיוכל לעסוק ברוחניות! או אז, היה העולם מתוקן.

לכן חפץ יצחק אבינו לתת לעשו בנו את כל הברכות: "וַיַּעֲבֹדֵהָ עַמִּים וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לָהּ לְאֲמִים", אתה תהיה הראש, המנהיג של כל העולם, הכל מוכן לך, אך כל זאת בתנאי שתניח לאחיך לעסוק בתורה ותעזור לו בכל מה שיצטרך.

כך היה צריך להיות גם כיום, בארץ הקודש: יש חלק מהעם שהם אנשי מעש, ולהם ניתן השלטון. קחו את הממשלה ובמסגרת תפקידכם תסללו כבישים, תבנו גורדי שחקים, תייצרו מעליות מיוחדות שאין בהן חשש של חילולי שבת, ותקימו מפעלים שיספקו לכולם פרנסה בשפע. כך יוכלו לומדי התורה בעם ישראל לשקוד על תלמודם בשלווה, בזכותכם.

ובכך, תצליחו! תמציאו פטנטים

לעולם, לא מנהיגות, שלטון, כסף או כבוד. מעוניין בלימוד התורה הקדושה בלבד!

הכיר יצחק אבינו את הסגולה הזאת של יעקב, שכולו רוחני ולא שייך להנהגת העולם כלל, ולכן לא תכנן לתת לו את הברכות.

אדרבה, להנהיג את העולם, לסלול כבישים, לייצר מטוסים ולגדל שדות דגן - זה רק עשו. הוא שליט ומנהיג מטבעו, יש לו כישרון מופלא שאי אפשר לתאר, ולכן רצה יצחק לברכו שייקח את כתר ההנהגה הגשמית של העולם, ייצר מכונות משוכללות ויסחר בדגן ובתירוש, ואילו יעקב ייקח את חלק הרוחניות, תפקידו יהיה להעניק לאנשי העולם את הרוחניות, שכולם יהיו קדושים וטהורים, זכים ובעלי מידות אציליות. כך יתחברו שני האחים הללו וישלימו אחד את השני.

ובעצם כך היה צריך להיות. יעקב ישב וילמד, יעסוק בתורה מתוך שלווה הנפש, ועשו יטול על עצמו את עול

שלט שלטון ללא מצרים.

אמרה רבקה: נכון, עשו גם הוא בני, אבל אם הוא יקבל את סדר ההנהגה - הוא ימחק את יעקב ולא יתן לא מאומה! ירעיב את בני התורה, יסגור את הישיבות וישלח את כולם לצבא. 'ומה עם התורה?! יטען יעקב', ועשו ישיב לעומתו: 'לא צריך תורה, צאו לעבוד, שאו בנטל...'

אבל הרוחניות של עם ישראל היא הערך, בלעדי זה אין ערך לכלום. צריך שתהיה להם תורה, קדושה וטהורה ומידות אציליות. לכן מוכרח להיות שאת הברכות יקבל יעקב ולא עשו!

ואחר שקיבלנו את הברכות, פונים אנו לאחינו ואומרים: אנחנו נאהב אתכם, נכבד אתכם, רק תעזרו לנו לשבת ולעסוק בתורה ולפתח את התורה, כיון שזו החיות האמיתית של עם ישראל.

הדברים נפלאים, וכשמתבוננים בהם רואים כיצד הם מתיישבים בצורה נפלאה.

ותמכרו אותם במיליארדי דולרים, תמצאו גז נפט וזהב, ואולי גם אורניום, כל העולם כולו ירעד מכם. רק תנו לתורה לשגשג! בבחינת 'איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק'!

תדעו שהתורה הזאת היא הנשמה של הגוף. יש גוף שצריך לאהוב ולכבד אותו, אבל הרוחניות, ה"נשמה שנתת בקרבי" - היא העליונה, ובלעדיה אין כלום, אין לגוף חיות. ועוסקי התורה הם אלו שיכתיבו וינהיגו בכל הקשור לרוחניות.

כך היה צריך להיות, וזו הסיבה שיצחק אבינו רצה לתת את הברכות לעשו.

אבל רבקה אמנו ידעה ברוח הקודש שהברכות מגיעות ליעקב!

רבקה גדלה בבית של רשעים. אביה, בתואל, היה רשע מרושע, ולכן אחיה היה רמאי ונוכל. הם קיבלו את ההנהגה - והתוצאה היתה נוראה. 'אני ראש העיר כאן' - הכריז בתואל - 'ואף אחד לא יזיז את ידו בלעדי!' הוא לא ניצל את תפקידו לסייע לאחרים אלא

אין פסיעה ללא השגחה

לימוד גדול יש בדבר עבורנו - עלינו לדעת כי כל מה שנעשה בעולם הוא מעשה ה'. בכל נמצא חסדו יתברך, ויש להכיר בנפלאותיו. אין כוח באדם לעשות מאומה אלמלא חסד ה'! אם יעלה לגדולה לא יאמר: חכמתי עמדה לי, ולא בהשתדלות כוחי ועוצם ידי עשיתי את החיל הזה - אלא בורא עולם עשה הכל, וראה לכך, שיש חכמים גדולים ממנו פי כמה וכמה שלא עלו ולא הצליחו.

את הדברים הללו רואים בחוש. אדם פותח חנות ושוקע בחובות עצומים, ואילו רעהו פותח חנות וזהו והצלחתו משגשגת. מה הסיבה לכשלונו של זה ולהצלחתו של זה? - ה' יתברך. הוא עושה את הכל. נראה כאילו האדם עושה את הדברים, אבל מאחורי הכל מסתתרת האמת - "פי הקרה ה' אלקיך לפני".

המהרי"ל דיסקין זצ"ל הקשה סתירה

פי הקרה ה' אלקיך לפני (בראשית כו, ט). יצחק שואל: "מה זה מהרהר למצא בני" (שם), הלא ללכת לשדה, לצוד ולשחוט לוקח הרבה זמן! ויעקב עונה: "פי הקרה ה' אלקיך לפני".

מקשים המפרשים, כיצד הוציא יעקב אבינו דבר שקר מפיו? הלא האמת היתה שרבקה הורתה לו לקחת מן הצאן. במהלך השיחה ביניהם הוא כל כך הקפיד שלא להוציא מפיו דבר שאינו נכון. אפילו באומרו "אנכי עשו בכרך" הצליח לומר באופן כזה שלא יצא דבר שקר - אנכי, ועשיו בכרך.

אלא, שגם כאן היתה תשובה מדויקת ואמיתית. יעקב עומד ואומר ליצחק: בְּעֵינַי, כל דבר שקורה הוא על פי רצון ה'. אין דבר שמתגלגל סתם. אני לא עושה כלום, רק ה' עושה כל דבר. כל המטעמים הללו שהבאתי לך - לא אני עשיתי אותם, אלא כולם נעשו ברצון הבורא יתברך, כדי שאספיק לבוא לכאן לפני אחי.

בין שני פסוקים -

מחד אומר הכתוב "וַיְבָרֶכֶּה ה' אֱלֹהֵיךָ
בְּכָל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה" (דברים טו, יח) -
הקב"ה מברך את האדם בכל מה
שיעשה, ומאידך נאמר: "בְּטַח אֵל ה'
בְּכָל לַבָּהּ וְאֵל בֵּינֵתָהּ אֵל תִּשְׁעֶן" (משלי ג,
ה), ופירש הגר"א: "שיהיה ליבך שלם
במידת הבטחון, שלא תאמר אבטח
בה' אך אני מחוייב להישען גם על
שכלי ולעשות, ולכן אמר 'אל תשען',
ששכלך לא יהיה אפילו בתורת
משענת, אלא 'בטח בה' בכל ליבך".
משמע שאל לו לאדם לעשות שום
פעולה, אלא יבטח בה' בכל ליבו.

וקשה, האם צריך לעשות פעולה
כלשהי וה' יברך את מעשה ידיו, או
שישב בחיבוק ידיים וישים מבטחו
בה'?

יבוא הכתוב השלישי ויכריע ביניהם -
אמר המהרי"ל. נאמר בתהילים (לו, ה):
"גֹּל עַל ה' דְּרַכָּהּ וּבְטַח עָלָיו וְהוּא
יַעֲשֶׂה", משמע מכאן שיש עשייה
מסוימת שאותה צריך האדם לעשות.

השאלה היא מה גדר אותה עשייה?

ביאר המהרי"ל: חובה על האדם
לעשות איזו השתדלות, אבל יסתפק
בעשיית דבר מועט, ולאחר שיעשה
זאת יסמוך על ה' שיקבל את
השתדלותו לרצון ויחנן אותו כמתנת
חנם.

מהו "גול"?

ביאר המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין
זצ"ל: כל מעשי האדם בעולם הזה הם
בבחינת 'גול' - עגול. העולם דומה
לחבית, כולו גלגולים - מגלגלין זכות
על ידי זכאי וחובה על ידי חייב, וכיוצא
בזאת.

כאשר יורד אדם במעלה הר עם חבית
עגולה, אין הוא צריך לשאת אותה על
כתפיו. יכול הוא להניח אותה על
השביל הסלול שם, והיא כבר
מתגלגלת מאליה. רק שוטה גמור
נושא את החבית על כתפיו במקרה
כזה ומגיר פלגי זעה מרוב מאמץ! יהיו
אנשים שכאשר יראו את החבית
מתגלגלת, ירוצו אחריה לשים יד
ולדוחפה קדימה. גם הם לשוטים
ייחשבו. לשם מה כל המאמץ? החבית

יורדת גם בלעדיך!

החפץ חיים זצ"ל המשיל זאת לאדם ההולך בדרך ונושא על גבו שק. בדרך העלהו גביר לכרכרה. פתאום מסובב הגביר את עיניו ולתדהמתו הוא מגלה את האיש ממשיך לשאת את השק עליו ולהתנשף מן המאמץ הגדול. התפלא: "מדוע אינך מוריד את השק ומניחו למרגלותיך?" ענה האיש: "די לי בכך שאני מטריח אותך לשאת אותי, איני רוצה להעמיס עליך גם את שקי" ... גיחך הגביר: "הוי, שוטה, הלא אתה ושקך כבר נמצאים בעגלה ומכבידים על הסוסים, ואין שום תועלת במאמצים שלך!" ...

כך בכל דבר ועניין. הקב"ה מגלגל כל דבר, ואתה "גול על ה'", עשה את ההשתדלות המועטת הנצרכת, אך דע שאינך באמת עושה כאן משהו, אלא הדברים מתגלגלים מאליהם, אך ורק על פי רצון ה'.

רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל כותב דבר פלא -

התורה אמרה: "בַּזְעַת אַפֶּיךָ תֹאכַל לֶחֶם" (בראשית ג, יט). ישנן שתי דרכים להזיע עבור הפרנסה: הדרך האחת היא על ידי נסיעות וטרחת בעבודה, והדרך השנייה - על ידי מאמץ בלימוד מוסר בלב ונפש. לחזור וללמוד שוב ושוב את שער הבטחון בחובת הלבבות, ולהחדיר את הדברים אל הלב פנימה.

הבוטח בה' ומתאמץ לקנות את מידת הבטחון, נחשבת לו זיעתו כפריעת חוב הזעה, והוא אוכל לחם! ...

אומנם, צריכה להיות השתדלות מסוימת, אך יש הבדל עצום בין מעשיו של מי שבוטח למעשיו של מי שאינו בוטח.

הבוטח בה' עושה את השתדלותו בקלות, ללא בהילות. הוא עושה מה שצריך לעשות, ובוטח בה' שיברך את מעשה ידיו. ואילו השני חרד לגורלו, עובד פי כמה, ומוותר על דברים חשובים בדרך ...

כמובן, לא דומה זעה אחת לחברתה. שניהם מזיעים - אבל זה מזיע בגלל

לימוד המוסר מזכך את האדם ומקרב
אותו אל ה'!

כך גם פועלת בנו התורה הקדושה.
רבי שמחה זיסל מקלם מסר שיחה
בליל שבת על הנהגתה של רבקה
אמנו במשך שש שעות!

ללמדנו, כמה טמון בתורה הקדושה,
וכמה רבה העבודה שאפשר לעשות!
הבה נזיע בלימוד התורה, במוסר
ובאמונה תמימה בה', ותהיה זיעה זו
כפריעת חוב הזיעה, וכל פרנסתנו
תהא מזומנת לנו ברווח מידו הרחבה!

עבודתו, וזה זוכה להזיע בגלל מאמציו
להגיע למדת הביטחון האמיתית.

הגאון המופלא רבי נפתלי אמסטרדם
זצ"ל, תלמידו של הגאון רבי ישראל
מסלנט זצ"ל, שימש בחו"ל ברבנות
חשובה, ולאחר מכן עלה לירושלים.
הוא היה גאון עולם, והעיד על עצמו
שמים וארץ, שמעולם לא עבר עליו
יום בלי ללמוד לפחות שעתיים מוסר
- שעה בבוקר ושעה בערב, ואם זכה
לאיזו ישרות לבב ודבקות, זה רק
משום כך!

ריח גן עדן בכל יהודי

המדרש מביא דוגמא לשני בוגדים כאלו - יוסף משיטא ויקום איש צרורות.

בשעה שביקשו שונאים להיכנס להר הבית, פחדו להיכנס בעצמם וחששו לחייהם. חיפשו יהודי שיכנס במקומם לבית המקדש, ויוציא להם את הכלים היקרים.

נתנו עיניהם ביוסף משיטא, שהיה יהודי מתיוון. הורו לו להיכנס לבית המקדש, והבטיחו לו שאת הכלי הראשון שיוציא יקבל הוא בעצמו.

נכנס והוציא מנורה של זהב. אמרו לו: אין דרכו של הדיוט להשתמש בזו. תיכנס פעם שניה, והכלי שתוציא יהיה שלך.

אמר: בשום אופן לא אכנס פעם שניה. לא די שהכעסתי לבוראי פעם אחת, אכעיסנו פעם שניה!?

הבטיחו לו שינכו לו שלוש שנים מתשלום המכס, ולא הסכים.

וַיִּגַּשׁ וַיִּשְׁק לֹו וַיִּרַח אֶת רִיחַ בְּגָדָיו...
וַיֹּאמֶר רָאֵה רִיחַ בְּנֵי פְרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר
בְּרָכּוֹ ה' (בראשית כו, כז)

רש"י פירש: "מלמד שנכנסה עמו ריח גן עדן", ואילו במדרש (בראשית רבה סה, כב) אומרים רבותינו את ההפך המוחלט לכאורה: "וירח את ריח בגדיו - אל תקרי בגדיו אלא בוגדיו". יצחק אבינו הריח את ריחם של אותם יהודים שבגדו כביכול באביהם שבשמים ונהגו כגויים.

לכאורה הפירושים סותרים זה את זה - רש"י מפרש שמדובר בריח גן עדן, ואילו רבותינו במדרש מדברים על ריח הבוגדים.

אלא, באו חז"ל הקדושים לומר לנו, כי בכל יהודי - ואפילו רחוק שברחוקים ואפילו בוגד - יש ריח גן עדן. הוא בוגד בחיצוניותו, אבל בפנימיות שלו יש ריח גן עדן!

בהקמת הישיבה. כוונתו הטהורה היתה לשם שמים, ולכך היו מכוונות כל פעולותיו. ובאמת, יכול היה לשבת ולחבר ספרים עצומים שכולנו היינו נהנים מהם, אבל הוא הקריב את עצמו - טרח ויגע ונסע לחו"ל לגייס כספים, וכל זאת למען ריבוי התורה בעם ישראל.

ממשיך המדרש לספר אודות יקום איש צרורות, שהיה בן אחותו של רבי יוסי בן יעזר. ובשעה שהוליכו את דודו, רבי יוסי, להריגה, היה הוא - יקום איש צרורות - רוכב על סוס בשבת, לבוש בגדי פאר והדר. כשפגש בדודו אמר לו: דודי, ראה מה שילם לך האדון שלך - הקב"ה, וראה איזה כבוד גדול עושים לי היוונים שהם האדונים שלי.

אמר לו רבי יוסי: אם כך נענשים עושי רצונו, על אחת כמה וכמה שיתן הקב"ה עונש גדול לעוברי רצונו ולמכעיסיו. ואם לעוברי רצונו כמוך נותנים כבוד כל כך גדול, קל וחומר

אמרו לו: יוסף, תכנס, ואם לאו - נייסר אותך בייסורים קשים! ולא הסכים.

מספר המדרש ש"נתנוהו בחמור של חרשים" - משטח מלא מסמרים, ודרכו עליו, והיה מצווח ואומר: "וי, אוי אוי לי שהכעסתי את בוראי".

איך יתכן מהפך כזה בין רגע? - הקשה הרב מפוניבז' זצ"ל - איך יתכן שיוסף משייתא נכנס לבית המקדש בחוצפה, ורגע אחר כך כבר היה מוכן להיהרג על קדושת ה' יתברך?

אלא, שבבית המקדש היתה קדושה וטהרה עצומה, ומי שהיה שם היטהר עד שלא יכול היה לחטוא עוד והסכים למות על קדושת שמו יתברך.

והוסיף הרב מפוניבז' ואמר: כזו היא גם רוח הטהרה בישיבת פוניבז'. אדם שנוגע בדלתות הישיבה הינו כבר אדם אחר. הקדושה הזו תלווה אותו כל ימי חייו, ולא תניח לו לעולם!

ולא בכדי זכה לכך הגאון מפוניבז' זצ"ל. דמעות רבות מספור הזיל

שלעושי רצונו מחכה כבוד עצום.

נכנסו בו הדברים כארס של עכנאי.
הלך וקיים בעצמו ארבע מיתות בית
דין, סקילה, שריפה, הרג וחנק.

מה עשה? הביא קורה, נעץ אותה
בארץ וקשר בה נימא (חבל). ערך
העצים והקיפן גדר של אבנים, עשה
מדורה לפניה, נעץ את החרב באמצע
והצית האור תחת העצים מתחת
האבנים. נתלה בקורה ונחנק, קדמתו
האש, נפסקה הנימא ונפל לאש,
קדמתו חרב ונפל עליו גדר ונשרף.

נתנמנם יוסי בן יועזר, וראה מיטתו
של יקום איש צרורות פורחת באוויר.
אמר: בשעה קלה קדמני זה לגן עדן!

אלו הם הבוגדים של עם ישראל!
חיצונית הם בוגדים, אך בתוך תוכם
יש ריח גן עדן! הריח המופלא הזה חבוי
בתוכם, וברגע שבו יסורו המחיצות,
הוא יתפזר בכל העולם כולו.

מילה אחת נכנס לליבם, ומיד הם
מוכנים למות בייסורים קשים מאוד,
ובלבד שלא יכעיסו את בוראם!

ישנם רגעים שבהם רוח טהרה נדבקת
באדם, ומני אז אינה מניחה לו.

אל ישיבתו של ה"חפץ חיים" זצ"ל
בראדין הגיע בחור וביקש להתקבל.
הבחור לא התאים לישיבה מבחינה
רוחנית, אך כאשר הודיעו ה"חפץ
חיים" את התשובה השלילית הוסיף
ואמר, כי השעה מאוחרת כבר, ולכן
הוא מוזמן לישון בביתו, עד שתתחדש
תנועת הרכבות בבוקר.

הבחור נענה להזמנה, ונשכב לנוח על
המיטה שהציע לו ה"חפץ חיים". הוא
נרדם מיד, אך באמצע הלילה התעורר.
בבית הורגש קור עז של חורף,
ובאפילה ששררה שם לא ניתן היה
לראות דבר. פתאום חש במישהו
שפוסע לעברו. עוד רגע ושמיכה
נוספת הונחה מעליו על ידי ה"חפץ
חיים", שהקפיד להרים את שוליה
ולעטוף אותו היטב מכל הכיוונים
מפני הקור.

שנים חלפו. אותו בחור שמעיקרו היה
מקולקל, הוסיף להתרחק משמירת

שלו, אשר לפעמים נראית פגומה, אלא יש לשאת עינינו לפנימיותו הטהורה, לריח גן עדן הנודף ממנו! המהר"ל כותב על מימרת חז"ל "יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום" (סוכה נב ע"א) - שהכוונה היא ליצר החיצוני, אבל פנימיות היהודי נשמתו נשארם זכים וטהורים.

כך בכל יהודי, ועל אחת כמה וכמה נשמה של אדם העוסק בתורה ובמצוות. אצלו לא רק מריחים ריח גן עדן - אלא אפשר למשש אותו בידיים!

תורה ומצוות, ונעשה פרופסור גדול. ברבות הימים העיד על עצמו, כי החיבוק החם של ה"חפץ חיים" באותו לילה קפוא, הוא ששמר עליו כל הימים ועצר אותו מלהינשא לגויה.

שום מעצור אחר לא עמד בפניו - אלא אותו חיבוק שקשר אותו בקשר אמיץ שאינו יכול להינתק לעולם.

זהו ריח גן עדן שיש בבוגדים. הוא קיים בכל יהודי ויהודי, רק שלא תמיד הוא יוצא לאור.

כזה צריך להיות אופן ההתבוננות שלנו בכל יהודי. אין לראות את החיצוניות

המבט אל התכלית

לתכליתו זו, בבחינת: "איזהו חכם הרואה את הנולד" (תמיד לב ע"א).

בניגוד לעשו שחי את ההווה, את העולם הזה, מבלי לחשוב על הסוף, על התכלית, "אכול ושתו פי מִמָּחָר נַמוּת" (ישעיהו כב, ג) - יעקב חי את העתיד, וחושב על מה שיגיע בסוף.

עשו נראה כמי ש"עושה חיים", מבלה, נהנה, אבל הכלל הוא: צוחק מי שצוחק

אחרון...

הזוהר הקדוש כותב דבר פלא, ומבאר מדוע יעקב אבינו אחז בעקב עשו - לפי שעשו היה בועט בעקביו באימו כדי להרוג אותה, ובלבד שיעקב לא יהיה בעולם! לפיכך אחז יעקב בעקביו - כדי שלא יוכל לבעוט ולהרוג את

רבקה!

ומוסיף ואומר: במשך כל הזמן יעקב אחז בו בשתי ידיו, אולם כשהגיע זמנו לצאת - יעקב שחרר יד אחת, ואחז

ואחרי כן יצא אחיו וידו אֶחָזֶת בְּעֵקֶב עֵשָׂו וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב וַיִּצְחַק בֶּן שָׁשִׁים שָׁנָה בְּלִדְתָּ אֹתָם (בראשית כה, כו).

הקב"ה קרא את שמו יעקב, משום שיעקב מסתכל תמיד על העקב - על הסוף, מלשון 'עיקבתא דמשיחא'.

ההתבוננות בסוף, בתכלית, היא צורתו של יהודי - "סוף דְּדָבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹקִים יֵרָא וְאֶת מַצּוֹתָיו שְׂמֹר בִּי זֶה כָּל הָאָדָם" (קהלת יב, ג).

הרי ברור לכל בר דעת, כי לא ייתכן שתכלית האדם היא לעבוד את החיים בזה העולם, ואחר כך להתכסות בעפר.

כל העולם הזה אינו אלא אמצעי לתכלית, שהיא חיי העולם הבא, וסוף מעשה במחשבה תחילה.

אדם היודע כי הוא צועד אל תכלית נצחית ונשגבת, מכלכל את צעדיו בהתאם ובוחר את מעשיו על פי תוצאותיהם והשלכותיהם הנוגעות

אומנם בעיקבתא דמשיחא נראה שעשו מקבל את כל העולם, אבל תקופת עיקבתא דמשיחא היא עדיין לא הסוף!

כשיבוא משיח צדקנו - אז: "וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֵשׁ וְגִבֵּית יוֹסֵף לְהִבָּהּ וְגִבֵּית עֲשָׂו לְקֵשׁ וְדָלְקוּ בָהֶם וְאַכְלוּם וְלֹא יִהְיֶה שְׂרִיד לְבֵית עֲשָׂו" (עובדיה א, יח).

הסוף - השלב האחרון והמכריע, הוא זמנו של יעקב...

רק בעקב אחד, ואז - ממש לפני שיצא - עשו נתן בעיטה ברגלו המשוחחררת ועקר את רחמה של רבקה, באופן שלא יכלה להוסיף וללדת עוד!

אלמלי כן היתה רבקה ראויה ללדת שנים עשר שבטים, ובגלל הרשע הזה לא הוסיפה ללדת!

מהות ה'עקב' של יעקב ניכרת גם בעתידו של כלל ישראל:

ברכת ה' היא תעשיר

אבל יעקב, חס ושלום, לא דומה לו בכלל.

יעקב "איש תם יושב אוהלים" - תורה ורק תורה!

יעקב אבינו אומר: אל תדאג, אני אלמד תורה, אבל אתה תישאר הפרזיט! אתה מלסטם את הבריות והורג אנשים עם הקשת, ואני לא אעשה שום עוולה, רק אלמד תורה יומם ולילה, ותראה שבסוף יהיה לי כל צורכי. גם כסף יהיה לי, גם צאן גם בקר. גם אתחתן, וגם יבואו עלי טובה וברכה, אל תדאג...

עשו לא מאמין. "והרי אתה פרזיט, לא עובד, רק יושב ולומד כל היום, איך תתחתן ואיך תסתדר?"

הלך יעקב אבינו, התחתן, וחזר עם שנים-עשר שבטים, כולם צדיקים ברוך ה', כולם בריאים ושלמים. וכן, גם צאן ובקר וגמלים וחמורים היו לו לרוב.

וַיַּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֲשׂוֹ אִישׁ יָדַע צִיד אִישׁ שָׂדֶה וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֹהֳלִים (בראשית כה, כז).

כאשר הגיע עשו לגיל שלוש-עשרה הוריד את הכיפה, זרק את כל התורה והיה מנוער לחלוטין מכל שמץ של יראת שמים.

עשו היה "איש יודע ציד", הוא הודיע והתריס, "תעזבו אותי, כולכם... מעכשיו אני מחליט לעצמי, ואף אחד לא יכתוב לי מה לעשות! אני לא מתכוון להתנהג כמוכם, אני הולך להרוויח כסף, המון כסף. מה נראה לכם, שאני אסכים כל היום לשבת ללמוד וללמוד וללמוד, 'לחמם את הספסלים'? מה אנחנו, פרזיטים?! צריך לעבוד, צריך לייצר..."

ואכן, עשו נעשה איש ציד. אומר 'מוסר' לאחרים, ויוצא לרחובות עם חיצים ובליסטראות ללסטם את הבריות...

ומה היה בסוף?

בסוף יעקב אבינו נתן מתנות לעשו.
עשו "העובד", לא נתן מאומה ליעקב,
רק קיבל מיעקב.

ולמה?

כי "ברכת ה' היא תעשיר" (משלי י, כב),
והלומד תורה סופו שטוב לו בעולם
הזה ובעולם הבא!

בעת שהוצרך לעבוד בבית לבן, עבד
- אבל כל מעייניו וכל עיתותיו בלימוד
תורה. וככה הצליח.

זה יעקב אבינו.

עשו, שהיה לסטים וגזל את ממון
הבריות, אומר: "מה פתאום ללמוד?!"
צריך לעבוד ולא להיות פרזיטים, לא
לחיות על חשבון הזולת..."

המרכז העולמי לתודעה יהודית מוסדות אור החיים

ע"ש הקדוש רבנו חיים בן עטר זצוק"ל - בראשות הרה"ג ראובן אלבז שליט"א

למעלה מ-
10,555,000
שעות של לימוד תורה
בשנה!

להקדשת יום לימוד תורה
הנלמד ע"י מאות אברכים ובחורים
02-5000455

ניתן להקדיש את הלימוד לעילוי נשמה, לרפואה, לזיווג, להצלחה וכו'

רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים טל: 5000455 - 02 פקס: 5000502 - 02 orhachaim.org

לחסויות, להפצה, להנצחות

ולקבלת העלון

orhachaim4@gmail.com

או בטלפון: 02-5000455

058-321-3565

נא לציין "עבור חוברת האור לחיים"

החוברת הודפסה על ידי התורמים והמסייעים הי"ו

לזרע בר קיימא: אפרת בת שמהה סוליקה

לרפואת: רמי בן חוה הי"ו, רמי בן אסתר הי"ו, תקוה בת רחל רחאם הי"ו,
ראובן בן יעריה הי"ו, גרשון חי בן רחל הי"ו, דוד וראובן בני שרית הי"ו,
אילה בת שושנה הי"ו, ישראל בן רימה הי"ו, מיכל בת אסתר הי"ו,
התינוקת נטע בת ג'וזנה הי"ו

ולעילוי נשמת: ר' דוד בן איזה ז"ל, מרים בת זהרה ז"ל,
מזל בת מרים ז"ל, אליעזר בן רגינה ז"ל, ר' יהודה בן עישה ז"ל,
לאה בת פנינה ז"ל, מרדכי צבי בן רגינה ז"ל, ר' יגאל בן מלכה ז"ל,
יעקב בן ברטה ז"ל, יהונתן בן מרים ז"ל ת.נ.צ.ב.ה